

Slavenski dom

Ste. 169

V Ljubljani, sreda, 28. julija 1937

Leto II.

Kitajci vrgli Japonce iz Fengtaja in Langfanga

Velesile svetujejo Japonski mirno rešitev spora

Peiping, 28. julija. Japonski ultimatum, naj se kitajske čete v 48 urah umaknejo iz mesta Peipinga in njegove daljne okolice, je kitajska vlada, kot pravi uradno poročilo, suhoparno odklonila. Istočasno pa je poveljstvo kitajske armade poslalo poziv poveljniku japonskih čet na severnem Kitajskem in v Tienčinu, naj se Japonci v 24 urah umaknejo iz Langfanga, ker bi bili sicer Kitajci prisiljeni, da Japonce izenejo z oboroženo silo. Pred Langfangom stojijo čete 37., 38. in 132. divizije, ki so pripravljene, da to grožnjo takoj izvedejo. Nad Peipingom je krožilo nekaj japonskih letal, ki so na most Marco Polo vrgle plinske bombe.

Ker Japonci niso upoštevali kitajskega ultimata, so kitajske čete naskočile Langfang ter ga v naskoku z bajonetom zavzele, Japonce pa delno vrgle nazaj, delno pa pokončale. Po zavzetju Langfanga so Kitajci napadli tudi Fengtaj, in sicer najprej s težkim topništvom, potem pa na nož. Tudi to mesto so Kitajci zasedli.

Sanghaj, 28. julija. Tukaj potrjujejo vest, da so Kitajci po srditih bojih zasedli Fengtaj in Langfang, medtem ko so Japonci zavzeli malo mestece Najuan, ki se nahaja 10 km južno od Peipinga. Na obeh straneh so izgube velike. — Poveljnik severno-kitajskih pokrajin general Sunčeh Hjuan je izdal manifest na kitajsko ljudstvo, v katerem pravi, da bo Kitajska nedotakljivost svojega ozemlja branila do zadnjega moža.

Izjava kitajske vlade:

Naša potrpežljivost je izčrpana

Nanking, 28. julija. Kitajski zunanji minister je v tisku objavil dolgo izjavo o prepričanju, ki je nastal z Japonci. Izjava čisto odkrito obtožuje Japonce, da nameravajo z intrigami in če bi se jim te ne posrečile, s silo zasedi severne kitajske pokrajine. Japonce obtožuje, ki so se na kitajskem ozemlju že usidrale, so neprestano izživale kitajske krajevne oblasti, jim dostavljale vedno nove zahteve, ki se niso izpolnile in grozile z nasilnimi ukrepi. Japonci so se obnašali, ko da bi bili na svoji lastni zemlji. Kitajci so sedaj prišli do zaključka, da nima več smisla dopuščati še nadaljnja izživljanja, ampak da je nastopil čas, ko se bo treba z vso odločnostjo braniti. Kitajska vlada je že pokazala, da je voljna storiti vse, da se ohrani mir, a dopri nesla je tudi dokaz, da novih izzivanj ne bo več trpela. Kitajska prizadevanja, da se ohrani mir, so izčrpana. Dalje kitajska vlada ne more več iti, ako še hoče ostati vlada, ki naj jo kitajski narod spoštuje. Odgovornost za vse, kar se bo pripetilo, nosi Japonska in vso svetovno javno mnenje, ki položaj pozna, tudi Japonsko dela odgovorno za prelivanje človeške krvi, ki teče na severnem Kitajskem.

Velesile pozorno sledijo dogodkom

London, 28. julija. V spodnji zbornici so poslanci spraševali zunanjega ministra Edena, če mu je znano, da se položaj na Daljnem vzhodu nevarno razvija in če bo angleška vlada ščitila angleške interese. Zunanji minister Eden je odgovoril, da je

Pred objavo novih blaženih

Vatikan, 28. julija. V Vatikanu se je sestala komisija kardinalov in cerkvenih prelatoev za proučevanje nekaterih procesov za proglasitev blaženim sledečih služabnikov božjih: kanadskega škota Frandina iz kongregacije Oblatov Brezmadežne Device Marije, ki je umrl leta 1902, Petra Olivaina, Leona Ducoudraya, Aleksija Clerca, Jeana Cauberta in Anatola Degonya, ki so vsi člani Jezusove družbe in so bili ubiti leta 1871, ter končno Adolfa Petita, tudi iz Jezusove družbe, ki je umrl v Tronchienu v Belgiji leta 1914.

angleškemu poslaniku v Tokiu dal nalog, naj sporoči japonski vladi sledeče: Vlada Nj. Vel. upa, da ne bo prišlo do vojaških ukrepov v Peipingu in v okolici in izraža svojo zaskrbljenost, da ne bi že dosedanja vojaški ukrepi onemogočili mirno rešitev kitajsko-japonskega spora. Želja angleške vlade je, da se na področju Kitajske nič ne spremeni in da naj se japonska vlada vzdrži vseh dejanj, ki bi položaj poslabšala. Na nadaljnja vprašanja poslanec je Eden odgovoril, da je angleška vlada v stalnih posvetih s francosko vlado in seveda tudi s Sovjetsko Rusijo glede ukrepov, ki

bi bili potrebni od strani interesiranih velesil, ako pride na Daljnem vzhodu do resnejših zapletov. Velesile nočejo izgubiti izpred oči interesov miru in je vsaka zase že storila vse potrebno, da obvaruje svoje podanike in njihovo lastnino, ako bi se pa izkazalo, da je treba storiti še več za ohranitev miru, bodo velesile tudi to storile. Eden je končno pristavil, da ima poročilo iz Berlina, da sta nemška poslanika na Kitajskem in Japonskem v imenu nemške vlade izjavila, da želi Nemčija mirno rešitev dosedanjega spora. Torej se je tudi Nemčija pridružila mirovnim prizadevanjem velesil.

Čemu je Nemčija zasegla železno rudo

Zanimiva odkritja švicarskega lista

Zürich, 27. julija. TG. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja poučen članek o nemški železni industriji, in sicer z najnovejšo odredbo nemške vlade, s katero je vse železo, tako ruda kakor kovine, odelaj monopolska lastnina nemške države.

Švicarski list pravi, da se v Nemčiji vedno hujše pojavlja pomanjkanje železne rude, pomanjkanje, ki resno ogroža obstoj železne industrije in s tem tudi obstoj stotisočev delavcev, ki jih železna industrija preživlja. Prvi zunanji izraz te stiske je bil odstop dosedanjega voditelja odseka za oskrbo surovin Köhlerja, ki je generalu Göring, kot diktatorju nemške gospodarske štiriletke, svojo službo vrnil, češ, da mu pri sedanjih okoliščinah ni mogoče na tem mestu vztrajati.

Nemška industrija je začela počivati. Delovni čas so morali skrajšati. Delavce odpuščajo v velikem številu. Vse zaradi pomanjkanja železne rude, ki jo Nemčija ne more od nikoder dobiti v zadostni meri. Ko je to prišlo v javnost, je general Göring eklicial konferenco zastopnikov železne in gradbene industrije ter jim dal neka nova navodila, ki pa tudi niso smela priti v javnost. Brez dvoma je general Göring svojim poslušalcem primerno zagrozil, da se naj bolj potrudijo, da bodo nemški državi priskrbeli potrebno železo. Nato pa je izšla uredba, s katero se vsa železna ruda v Nemčiji takorekoc zaseže in vporaba železa postavlja pod državno nadzorstvo. General Göring je ustanovil posebno »Državno delniško družbo za izkoriščanje železnih rudnikov in kovinarskih industrij«. Ta družba nosi ime »Hermann Göring«. Zgradila bo svojo lastno železnorudarsko industrijo, in sicer so predvideni rudniki in visoke peči v Badenu, v Frankenu in v hanoverski pokrajini. Ta družba ima pravico »prilegniti k sodelovanju tudi vsa podjetja, ki se pečajo z rudokopstvom, ali z drugimi besedami, država dobiva pravico, da obstoječa rudarska podjetja ukine in njihove pravice prenese na državno rudokopno družbo. Novoustanovljena družba se bo pečala z izkoriščanjem vseh rud, izvzemši premoaga, soli, kalija, magnezija. Poseg države v to panogo industrije pomeni, da zasebna industrija do sedaj ni storila svoje dolžnosti napram državi, ki je sedaj prevzela vrhovno nadzorstvo nad pridobivanjem osnovnih surovin, ki so za obstoj nemškega gospodarstva potrebne. Ta ukrep pa je tudi dokaz za voljo nemške vlade, da gre mimo vseh pravnih predpisov do zastavljenega cilja. Ako zasebnik državi ne služi, ga ne ščitijo nobeni zakoni. Država enostavno izda nove zakone, ki zasebnika brez nadaljnjeга podvržejo državnemu nadzorstvu. Država je celo pripravljena prevzeti narodno gospodarstvo ob izključitvi zasebnega udeleževanja v svojo lastno režijo ter brez nadaljnjezanika vse lastniške pravice, ki so jih morda zasebniki v tem pogledu imeli.

Način, kako je začela postopati nemška vlada, v mnogem spominja na metode sovjetske vlade,

ko je z vsemi sredstvi in mimo vseh zakonov izpeljala svoj načrt o kolektiviziranju poljedelstva.

Haj očita nemška vlada industriji? Predvsem to, da se zasebni kapital ni hotel zadostno pobrihati, da bi si bil pridobil v inozemstvu rudarske koncesije ali si vsaj zagiral redno dobavljanje železne rude. Zasebniki so v svoje opravičilo dejali, da je angleški kapital zasegel takorekoc vse bogatejše železne rudnike in da bi one železne rude, ki so ostale še na razpolago na raznih koncih sveta, zahtevale ogromnih denarnih žrtev, da bi postale plodonosne. Prvič ker vsebujejo vse premalo železa in drugič ker je izkoriščanje rudnikov tako otežkočeno po raznih zemeljskih okoliščinah, da si nobena zasebna skupina denarnikov ne upa izhajati brez izgube.

Nemška država pa vprašanje rentabilnosti ne pripozna. Stroški ne smejo igrati nobene vloge pri rudi, ki je za Nemčijo življenjskega pomena. Železno rudo je treba dobiti na vsak način in z vsemi sredstvi ter za vsako ceno. Brez železa je nemško gospodarstvo pred prepadom, kajti brez zadostnega železa ni mogoče misliti na zgradbo vseh številnih tovarov, ki so potrebna za pridelovanje »nadomestil« za druge surovine, ki jih Nemčija nima, kakor tudi ne na zadostno oborožitev Nemčije.

»Videti hočemo«, je dejal general Göring, »če je liberalno gospodarstvo zmoglo priskrbeti nemškemu narodu vse, kar potrebuje za svoj obstoj. Če tega ni zmoglo, ga bomo ukinitili in nadomestili z državnim gospodarstvom.«

„Gibraltar je varen“

Izjava angleške vlade o Francovih topovih ob gibraltarskih ožinah

London, 28. julija. V angleški spodnji zbornici je Churchill ponovno sprožil vprašanje Francovih baterij, ki so postavljene na marokanski obali nasproti Gibraltarju, kakor tudi na obeh straneh Gibraltarja samega v zalivu Algeciras. Churchill je rotil angleško vlado, naj pomiri angleško javno mnenje, ki težko prenaša negotovost o usodi gibraltarske postojanke, od katere je odvisen svoboden promet po angleškem imperiju. V imenu vlade

»Prepričati moramo prodiranje komunistov na vzhod«, se je izrazil japonski zunanji minister Kirota, ko je v parlamentu razlagal spor s Kitajsko. Z Rusijo, Anglijo in Ameriko želi prijateljstva. Z Nemčijo vežejo Japonsko globoki prijateljski odnošaji.

Vesti 28. julija

Razstavo narodnih proizvodov so odprli v Ankarli. Pričakujejo velikega obiska iz Anglije, Italije in sovjetske Rusije.

Na kongresu poljskih legionarjev v Krakovu bo govoril maršal Smigly-Rydz. Pričakujejo, da bo obrazil notranjo in zunanjo politiko novega režima.

Pravilnik o cepljenju živine je izdal minister za kmetijstvo. Pravilnik predpisuje tudi sredstva za cepljenje. V veljavo stopi takoj.

Ves letošnji pridelek rži in pšenice je nemški minister za prehrano zasegel. Proizvodniki smejo obdržati zase samo toliko, kolikor potrebujejo za prehrano svojih družin.

V Tielu pri Marseillu so pokopali posmrtno ostanke 109 srbskih vojakov, ki so med svetovno vojno umrli v Franciji. Jugoslovansko vlado je zastopal vojaški ataše Blišič.

91 rdečih letal je bilo od začetka nacionalistične ofenzive pri Brunetti sestreljenih med bojem v zraku, 15 pa so jih sestrelili protiletalski topovi.

25.238.628 din so znašali v drugi polovici julija carinski dohodki prf jugoslovanskih carinskih blagajnah. V primeru z lanskim letom so se zvišali za 7.542.654 din ali za 45,618%.

V množico je zavozil avtomobil v Aix Les Bains v Franciji, ker je voznika med vožnjo zadela srčna kap. Ubilih je 5 oseb, ranjenih pa 21.

Za 5% se je podražila železnica v Angliji, da se na ta način omogoči vladi, da zviša tudi davke na zasebne železnice.

Najstarejši konservativni list v Angliji »Morning Post« je prešel v last lorda Camrose, ki je že lastnik »Daily Telegrapha«. Lord Camrose je plačal zanj 60 milj. din.

Ameriška bojna eskadra, v kateri je admiral-ska ladja »Augusta« ter štiri rušilci in 6 podmornic, je prišla na obisk v Vladivostok. Poveljstvo sovjetske mornarice je ameriške goste na najslavesnejši način sprejelo.

Komunisti so v Lilleu v Franciji ustrelili dva člana francoske socialne stranke Ognjenih križev. Razburjenje v mestu je silno veliko.

Katoliški duhovnik Borovič, ki je bil v ječi v Minsku, je podlegel telesnim poškodbam, ki mu jih je zadala sovjetska čeka med zasliševanjem.

Nov načrt za mednarodno pogodbo o pravici do azila (zaščite) je izdelal argentinski zunanji ministar Saavedra Lamas. Po tem načrtu lahko vsi politični zločinci iščejo zaščite v poslopih poslaništev, kamor jih policija ne sme zasledovati. Načrt predvideva nadalje možnost, da politični begunci smejo nemoteno oditi v tisto državo, ki so si jo izbrali in ki jih je sprejela. Izročitev političnih zločincev naj se sploh ukine.

V Salamanco na obisk k generalu Francu je prišel brat »Simjea sultana« iz Afrike (španskega Maroka), da v imenu svojega brata Francu izrazi čustva vdanosti in zvestobe.

Za sovjetskega veleposlanika v Tokiu je po odhodu dosedanjega Jurenjeva v Berlin imenovan dosedanj sovjetski konzul v Hanginu Slavicki.

Slike po razdejanju v Dobrepolju

1. slika: Okleščena koruza, 2. Slavka in Toneka Zrnee, ki ju je toča pobila skoro do smrti. 3. Pred sleherno hišo je nasuta razbita opeka. 4. V oknih ni nobene cele šipe več — — —

Anglija popusti v Abesiniji Italija v Spani

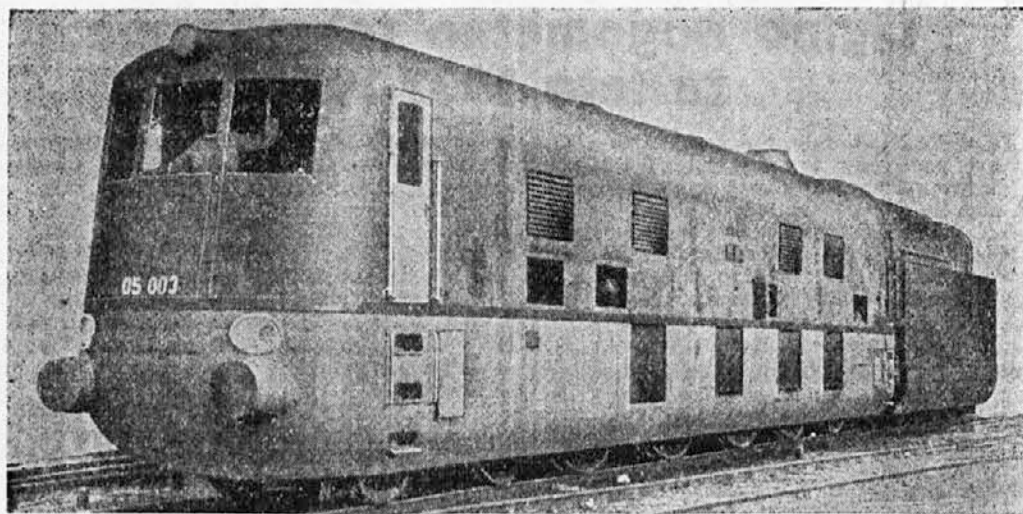
London, 28. julija. Sinoči je angleški ministrski predsednik Chamberlain napisal k sebi italijanskega poslanika grofa Grandija. Oba državnika sta ostala dve uri v intimnem razgovoru. O vsebini njunih razgovorov ni izšlo nobeno uradno poročilo, toda z verodostojnih virov poročajo, da je ta sestanek v mnogočem razjasnil položaj glede nevmešavanja v špansko državljansko vojno. Grandi odputuje te dni v Rim, kjer bo lahko Mussoliniju točno poročal o angleški politiki. V političnih krogih pričakujejo, da bo poseg angleškega ministrskega predsednika v špansko debato odločilnega pomena, ker je baje Chamberlain sporočil Grandiju, naj italijansko vlado obvesti, da je Anglija pripravljena priznati zasedbo Abesinije po Italiji, ako je Italija voljno tvorno sodelovati z ostalimi velesilami na evropskem področju.

Hud potres je delno razdejal mesti Olizab in Jalap v Mehiki. Dosedaj so našli 170 mrtvih in 300 ranjenih.

Vzor visoke šole

Daleč po svetu gre glas o tem, da imajo na Angleškem v mestu Princeton edinstveno visoko šolo, o kateri pravijo, da bi vsem drugim lahko služila kot vzor. Takole pišejo o njej: Kdor je kdaj študiral v Princetonu, nikdar ne bo pozabil, da je bilo tam zanj neke vrste drugo domače družinsko življenje. Vse drugače je s predavanji na tej visoki šoli, kakor kje drugod. Ni tu suboparnih predavanj in seminarov, pač pa je ta pouk neke vrste zasebna šola. Profesorji so si nadeli nalogo, da preskrbe svoje slušatelje z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki in da so jim vsak čas bodisi v šoli, pri obedu ali zunaj kje na športnem prostoru na razpolago s svojimi nasveti. Tak način poučevanja je — kakor pravijo — profesorjem zelo všeč že zato, ker se dobro zavedajo, da učenci zaradi njihove vpljivosti in naklonjenosti nikdar ne bodo trepetali pred njimi, pač pa da jih morejo edino na ta način imeti res radi. Kadar polagajo dijaki pismene izpite, so prepuščeni čisto sami sebi in jih nihče ne nadzoruje. Ko pa oddajo svojo izpitno nalogo, morajo podpisati tole izjavo: »Izjavljam pod častno besedo kot gentleman, da se pri izpitu nisem zanašal na kakšno tujo pomoč, niti nisem goljufal na ta način, da bi bil komu drugemu pomagal.«

Samo po sebi je umevno tudi, da ima ta visoka šola tudi vse najmodernejše učne pripomočke na razpolago, da ob njih dijaki lahko kar najbolje izpolnijo svoje znanje. Vredno je omeniti, če

Tip najnovejše lokomotive, ki jo vpeljujejo na nemških progah. Kurijo jo s premogovim zdrobom. Lokomotiva doseže hitrost 175 km na uro. Sestavljena je iz 66.000 delov. Prednost teh strojev je tudi v tem, da strojevodja stoji spredaj in ima tako pregled čez progo.

druga ne, vsaj to, da ima ta visoka šola knjižnico, v kateri je nič manj kot 720 tisoč knjig in zvezkov, ki so dijakom vedno na razpolago. No, pa saj v Ljubljani tudi že gradimo knjižnico.

70 let podzemeljskega dela

Saint-Etienne v južni Franciji blizu Lyona — veliko industrijsko središče, številne tovarne za svilo, kovinarstvo in premogovni rudniki. Marsikomu Slovencev mora biti kraj znan, bodisi, da ima tam kake svoje znanke, bodisi, da je že sam delal po kakih tovarnah ali v rudnikih. Gotovo. Še danes je tam vse polno Slovencev, saj in kraj kot nalašč zanje. Dasi je zavil v črtno, ki jo bruhajo številni dimniki tako, da imaš črne in umazane roke že, če si utrgaš cvetlico, dasi je zrak nasičen s premogovim prahom ali dimniškimi sajami, dasi je divjlj ropot železnega kolesja rudniških dvigal, ki oskrbujejo promet med površjem in notranjščino zemlje, med soncem in temo, med razmeroma čistim zrakom in dušljivim vzdušjem podzemlja, brezobzirno divji in surov, ki ubije v človeku vsako človeško dostojanstvo, ki iz njega naredi neznanca, krhko stvarco, ki jo lahko vsak hip kadi surov sunek težkih železnih vozov, ogromnih verig ali kablov, stare v nič, dasi postane čisto navaden del stroja še mnogo manj vreden kot stroj sam, vendar pomeni vse to pekleno življenje zaslužek, kruh, morda celo skromno zabavico in pa neko podzavestno nado na boljše življenje, boljše starost.

Da, neizmerno težko življenje imajo rudarji, dasi je že mnogo boljše, kot je bilo včasih. Zato je zelo redek primer, če rudar utaka visoko starost, še bolj redek pa, da bi kdo delal prav do osemdesetega leta pod zemljo. In takega junaka imajo sedaj v Saint-Etienneu. Pred kratkim je dobil odklovanje Častne legije in dolge opise njegovega življenja po časopisih.

Njegova delavska knjižica je njegov najboljši življenjepis. Prvič je bil sprejet v delo že leta 1863, star šele devet let. Njegov ded in oče sta bila rudarja; prav tako so bili rudarji njegovi bratje in sinovi. Le tak rudarski rod, ki ima premog že kar resnično v mesu in krvi, ki že popolnoma nagonsko čuti vsako nevarnost plinov ali pogreznosti kamenja, more zrediti orjake, ki lahko kljubujejo 70 let vsem naporom podzemeljskega dela.

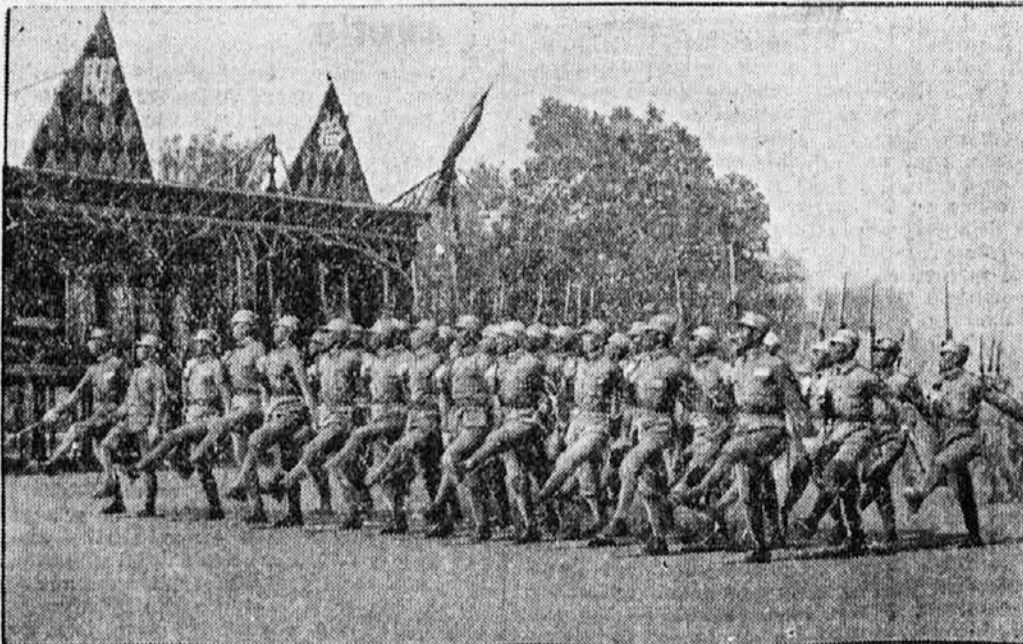
Zanimiva so njegova pripovedovanja iz takratnega rudarskega življenja, ko se je rudar skoro dosledno odpovedal soncu in njegovi svetlobi, saj so morali takrat delati od 5 zjutraj do 8 zvečer pri slabo brleči svetilki. Kopati so morali samo s krampom, prezračevalnih naprav ni bilo, vročina in slab, pokvarjen zrak sta bila neznosna. Nako-pan premog je moral vsak sam vlačiti po vseh štirih do glavne proge, kjer so ga naložili na vozice. Danes pa delajo po osem ur, prezračevanje je glavna skrb vsakega podjetja, kopljejo s posebnimi napravami (piqueur = pikör), ki jih goni stisnjen zrak, premog se vali po posebnih žlebovih iz rovov v vozice. Zato pa danes človek nima več tiste veljave kot včasih. Postal je stroj, drveti mora z njim vred in gorje mu, če se ustavi! Čas dela se je sicer skrajšal, pomnožile so se varnostne naprave, toda napor je danes mnogo hušji, ubija ti ne samo mišice, ampak tudi živce, nevarnost kljub vsem odredbam in napravam prav tako narašča. Povsod mrzlična brzina, divjanje, priganjanje, izprijavanje, iskanje čim večjih do-bikov.

Starosta francoskih rudarjev je morda zadnji, ki se more ponašati pri 83 letni starosti s sedem-

desetimi leti rudarskega dela, kajti pri sedanjih naporih ne bi mogel nihče vztrajati tako dolgo. Najhušje je to, da se niti v svojih zadnjih letih ne more veseliti tega, česar je v življenju imel naj-manj, namreč sonca in svetlobe. Revez je oslepil in še sedaj ima vedno vtis, da je v temnih podzemnih hodnikih, kjer si mora utirati pot skozi stene premoga. Zelo ga veseli, da mu je mogoče živeti na ozemlju, kjer ima toliko spominov, kjer vsak trenutek doživlja svoje rudarske skušnjaje, kjer vdihava njemu tako domač, dasi s sajami in di-mom napolnjen zrak, kjer posluša pripovedovanje mlajših rodov. Z neizmernim veseljem opaža staro ukoreninjeno ljubezen do »grude«, prave grude, s katero je mnogo tesneje združen kot kmeto-valet.

Tudi najokrutnejše in najtežavnejše delo se človeku lahko tako priljubi, da bi samo o njem mislil, o njem govoril in se zanje navduševal. Prav radi tega, ker je težavno in nevarno, je tako priljubo. Čim hušje je boj, tem častnejša je zmaga, tem večja je slava. Pravi rudarji so junaki, ki so na svoj poklic ponosni, ga ljubijo tako, da jim je celo smrt v rudniku častnejša in ljubša kot smrt v postelji.

Potujoča trdnjava. Italijanske državne železnice so za Mussolinija dovršile zasebni vlak, se-stoječ iz šestorice zeleno preplešanih vagonov. Urejeni so sicer udobno in vsebujejo delavnico, priprave za radiotelefonijo, kopalnico, spalnico, je-dilnico in konferenčno dvorano, a vse to v pre-prostem slogu. Pač pa so vsi vozovi močno za-ščiteni z oklopi in tudi na oknih so jekleni za-stori, ki se dajo na lahek način spustiti dol.

Parada kitajskih vojakov v Nankingu.

LJUBEZEN, KI UBIJA

»Ne razumete me?« sem odvrnil, »naj bo, vam bom že razsvetlil spomin.«

Glas se mi je tresel pri teh besedah in hladna kri se mi je začela razburjati.

Prejšnji dan in v razgovoru z njegovim bratom sem mogel popolnoma jasno videti nesramnost, nizkotnost bojazljivca in zahrbtnost. Sedanjí moj nasprotnik, ki je prav za prav bil večji zločinec kakor oni drugi, je pa ven-dar znal ohraniti neko mirno nadmoč celo v tej strašni uri, ko je dobro čutil, da se bo zdaj začela pred njim razvijati vsa temna pre-teklost.

Ta človek je bil zločinec, a zločinec velikega kova. Recimo velikaš, ki je znal podlo naravo prikrievati z dostojanstveno prevleko, ki ni pustila jezi, da bi se razvnela.

Jeza je užigala na tem čelu, obrobjenim s črnimi mislimi, drzne plamene. V njih ni bilo prav nič strahu. V njegovih očeh, ki so bile bratovim prav podobne, sem bral zločinsko odločnost. Čutil sem, da se bo prav do zad-njega branil. Ne bo se vdal, razen kadar bo vse popolnoma do pitčice jasno, a preden se mi to posreči, me bo znal spraviti v divjost.

Kri mi je planila v glavo in srce mi je hitreje udarjalo, ko sem nadaljeval: »Dovo-lite mi, da sežem z dogodki malo nazaj.

Leta 1864 je živel v Parizu nekdo, ki je ljubil ženo svojega najboljšega prijatelja.

Čeprav je bil ta zaupljiv, vpluden, lahko-veren, je vendarle to opazil in zaradi tega trpel. Postal je ljubosumen, čeprav o ženinem čistem srcu ni dvomil.

Človek, ki mu je povzročil to trpljenje, je opazil, da je prijatelj ljubosumen in se začel bati, da mu prijatelj ne bi zaprl hiše. Vedel je tudi, da se žena, ki jo je ljubil, ne bo nikdar tako ponižala, da bi ga imela za vrednega ene same misli ali enega samega pogleda, ki ne bi bil dovoljen ali neoporečen.

Tako si je upal narediti ta načrt: Imel je daleč nekje brata, ki je bil že obsojen na smrt; bil je tat, goljuf in poneverjalec. Zdelo se mu je, da bi mu ta brat lahko služil kot orodje in bi se z njim lahko rešil neljubega prijatelja, ki je bil na poti njegovi strasti.

Poklical je nesrečneža iz tujine k sebi v Pariz. Dogovorila sta sestanek v enem naj-bolj zapuščenih kotov v Parizu — na pločniku ceste, ki drži v Veliki park.

Vidite, kako dobro sem poučen?! Kako je prišel do tega, da bi nekdanji tat lahko igral vlogo plačanca, ni težko umeti.

Nekaj mesecev pozneje so moža one žene našli v nekem zakotju umorjenega. Umoril ga je prav ta brat, a ušel je roki pravice.

Zahrbtni prijatelj se je kmalu nato po-ročil z njo, ki jo je ljubil.

Ta človek je zdaj bogat, spoštovan, član

Najmlajši letalec na svetu

Na letališču Floyd Bennett v bližini mesta New Yorka so imeli pred nekaj dnevi svojevrstno senzacijo. To je bil pač v zgodovini letalstva edinstven primer, da je dvanajstletni dečko napravil pred letalsko komisijo praktični letalski izpit.

Številno občinstvo, ki je bilo navzoče pri po-laganju tega izpita, se ni moglo načuditi drznosti mladega letalca. To je sin nekega ameriškega po-slanca in se piše Edvard Somer. Njegov oče se je kot letalec udeležil svetovne vojne na francoski fronti. Vsa Somerjeva rodbina ima veliko nagne-tno k letalskemu športu. Edvard ima še šestnajst-letno sestro in sedemnajstletnega brata, ki sta oba že tudi napravila letalski izpit. Menda pa je med vsemi najdrznejši ravno najmlajši sin, ime-novani Edvard, ki je pri polaganju izpita zapeljal svoje letalo v višino nad tisoč metrov. On v res-nici velja za najmlajšega letalca na svetu, ki pa kljub temu ni nič manj drzen, kot najizkušenejši piloti, ki so preleteli že dosti sveta.

Zunaj kletke je lev spet lev

Zverine, posebno še takšne, kakršni so levi, imajo še vedno svoje muhe, čeprav so ukročene in človek lahko dela z njimi, kar hoče. To so po-kazali trije levi, ki so pred kratkim ušli iz svojih kletk v nekem cirku, ki se je mudil v Westfal-skem mestu Gronau. iČm so zaslužili popolno svobodo, so postali spet prave zverine. Eden od njih je napadel cirkuškega konja ter ga tako raz-grizel po vratu, da je poginil. Drugi je popol-noma razmesaril osla, tretji pa je vdrl naravnost v pisarno, kjer je sedel pri svojih poslih tajnik. Ta je vendar imel še toliko prisotnosti, da je hitro zaprl vrata in ušel pred razjarjenim levom skozi okno.

Ni bilo tako lahko spraviti razdivjane živali spet nazaj v kletke in jim ohladiti razgreto žival-sko kri.

Krokodili napadli filmsko odpravo

Filmov vsako leto več navrte po svetu in to vsakovrstnih. Med njimi je tudi nekaj takšnih, za katere je treba iti iskati motivov drugam. To so predvsem kulturni filmi, v katerih imajo nekateri svojo vrednost v tem, da prikazujejo razmere v dosedaj malo znanih pokrajinah. Tako se je pred nedavnim podala neka švedsko-danska odprava tudi v nizozemsko Indijo. Odpravo vodi madjarski film-ski režiser dr. Paul Fejos. Ko je ta ekspedicija pri-spela na nek mal otok, je naenkrat prigomazelo iz vode več sto krokodilov. Udeleženci ekspedicije so bili prisiljeni, da se umaknejo. Hitro so zbežali na-zaj na čoln, s katerim so prišli na otok. Niso imeli niti časa, da bi vzeli s seboj še filmske aparate, niti ne zaboje, v katerih so imeli spravljeno hrano. S čolnom seveda niso mogli daleč. Ustavili so se kar na bližnjem skalnatem otoku, odkoder so ne-prestano klicali na pomoč. Cele tri dni ni nihče slišal teh zvokov. Ekspedicija je bila na tem otoku obsojena na smrt od lakote, če se hitro kdo ne javi. Čez tri dni je le nek ribič vjel klice na pomoč. Naglo je sklical še nekaj svojih tovarišev. Vsi so se brž podali na osamljeni pusti otok in tam našli do smrti prestrašene člane švedsko-danske filmske ekspedicije. To bi bil pač lep motiv za filmanje.

Mesto, kjer so prepovedani dežniki

Pri nas še ni prišlo do tega, da bi po mestih, kjer je promet posebno velik, prepovedali nositi dežnike. Toda pri nas tudi še ni Amerika. Ameri-ško mesto Detroit je menda prvo prišlo s to pre-povedjo na dan, čeprav je v marsikaterem mestu morda še dosti več prometa na ulicah kakor tu. Vzrok za to prepoved navajajo dejstva, da ljudje z dežniki ne samo silno ovirajo promet po ulicah, pač pa tudi neprestano same sebe izpostavljajo smrtni nevarnosti. Kadar lije dež, ljudje navadno ne pazijo na ničesar drugega, kakor na to, kako bi bili čim manj mokri, pri tem pa preveč pozah-ljajo, da jih na vsakem vogalu, če ne še kar kje drugod na ravni ulici, lahko podere kak avtomobil zaradi njihove nepazljivosti, ko se preveč stiskajo pod dežnik. Ravno zaradi tega se je pripetilo že nesešteto prometnih nesreč, ki so se dostikrat kon-čale s smrtjo. Če bo sedaj zaradi te prepovedi manj nesreč, potem je že v redu.

Pozabljeni in nepozabljeni jeziki

Ljudje govorijo na svetu 2796 različnih jezi-kov, ali bolje rečeno, toliko jezikov je danes znan. Predvsem bi utegnili zanimati koga, kateri je tisti jezik, ki ga govori največ ljudi in na drugi strani, kateri je najmanj razširjen. Na vrhu te razpredelnice jezikov stoji angleščina, čisto na koncu pa jezik, ki ga govori v Indiji neko ljudstvo z imenom Weddah. Tega jezika se poslužuje ko-maj petdeset ljudi. Sploh je Indija tista pokrajina, kjer je v primeri s številom tamkašnjih prebival-cev največ samostojnih jezikov na svetu. Pri tem je treba poudariti, da to niso morda kakšna na-rečja. Indija ima po zadnjem štetju 364 milijonov ljudi, ki govorijo nad dve stotini jezikov, dočim biva v Evropi 440 milijonov prebivalcev (v Rusi-je), pa je tod znanih le 56 jezikov.

Jasno je tudi, da ti jeziki, ki jih ljudje danes govorijo po svetu, niso bili v veljavi že pred dav-nimi tisočletji, in da jih bodo ljudje sčasoma — vsaj manjše — tudi morda pozabili. Ze dosedaj je znanih štiri tisoč jezikov, ki veljajo za pozab-ljene. Hvala Bogu, slovenskega še ni med njimi!

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 28. julija: 12 Citraški koncert (plošče) — 13.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Narodni napevi v raznih priredbah (plošče) — 14 Vreme, borza — 19 Cas, vreme, poročila, spored, ob-vestila — 19.30 Nac. ura: Glasbena kultura v sloven-ski pedagogiki (Dražgotin Cvetko) Ljubljana — 19.50 Šah — 20 Balajake (plošče) — 20.10 Mladinska ura: Po-šitnice doma (g. Miroslav Zor) — 20.30 Prenos simfo-ničnega koncerta iz Rogoške Slatine. Dirigent A. Nef-fat — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Citre solo (g. Emil Mezgoltis).

Drugi programi

Sreda, 28. julija: Belgrad: 20.00 Ruski zbori, 21.00 Humor — Zagreb: 20.30 Ljubljana — Dunaj: 19.25 Hoff-mannova skladbe, 20.40 Dunajske ljudske osebnosti, 21.10 Stara in nova češka glasba za duje, 21.55 Litovske pesmi, 22.10 Zabavna in plesna glasba — Budimpešta: 19.00 Opereta »Aleksandra«, 21.50 Čiganska glasba, 22.35 Pianino, 23.20 Plesna glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba, 21.00 Simfonični koncert, 22.15 Zbor — Rim-Bari: 21.00 Opereta »Kolibri« — Praga: 19.20 Laska glasba, 20.05 Narodne pesmi, 21.55 Plošče — Varšava: 21.00 Chopinov koncert, 22.00 Plesna glasba — Berlin: 20.10 Zabavna in narodna glasba — Königsberg: 20.00 Opera »Nočni tabor v Granadi« — Bratislava: 20.10 Sta-ri in novi plesi — Köln: 20.10 Zdraviliški koncert — Monakovo: 21.10 Romantična suita — Beromünster: 20.00 Švicarske narodne, 21.10 Zabavni koncert.